

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Облік і оподаткування діяльності малих підприємств

Шифр та назва спеціальності

071 – Облік і оподаткування

Інститут

ННІ Економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Освітня програма

Облік, аудит і оподаткування

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Вибіркова)

Семестр

5

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Мелень Олена Валентинівна

olena.melen@khpi.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів НТУ «ХПІ»

Автор та співавтор понад 100 наукових та навчально-методичних праць. Провідна лекторка з дисциплін: "Організація бухгалтерського обліку", "Організація і методика аудиту", "Обліково-аналітичне забезпечення ЗЕД", "Облік і оподаткування діяльності малих підприємств", "Облік і звітність в оподаткуванні", "Організація державного фінансового контролю", "Митні платежі та збори".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичними основами організації діяльності суб'єктів малого підприємництва – фізичних і юридичних осіб, а також побудови бухгалтерського обліку та системи оподаткування на малих підприємствах.

Мета та цілі дисципліни

Виробити у студентів теоретичні уявлення та практичні навички щодо організаційних основ побудови діяльності суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних та фізичних осіб; ведення бухгалтерського та податкового обліку суб'єктів малого підприємництва, які працюють за загальною та спрощеною системами обліку й оподаткування відповідно до вимог НП(С)БО та податкового кодексу України

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальне завдання (контрольна робота), консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.
ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.
ЗК16 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.
СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.
СК05. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.
СК06. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.

Результати навчання

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.
ПР04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.
ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.
ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.
ПР08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.
ПР12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.
ПР20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Фінансовий облік I", "Фінансовий облік II", "Оподаткування", "Програмне забезпечення бухгалтерського обліку", "Облік за видами економічної діяльності", "Облік у зарубіжних країнах".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з презентаціями. Практичні заняття проводяться з семінарами, командною роботою, кейс-орієнтованим консультуванням, зворотним зв'язком між студентами.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Організаційні основи діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу в Україні.

Поняття суб'єктів малого підприємництва. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва. Правове регулювання. Класифікація видів економічної діяльності. Класифікація організаційно-правових форм господарювання.

Тема 2. Оформлення діяльності фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва.

Порядок створення і реєстрації суб'єктів малого підприємництва в Україні: фізичних і юридичних осіб - підприємців. Ліквідація суб'єкта підприємницької діяльності - фізичної особи. Особливості здійснення приватними підприємцями певних видів діяльності.

Тема 3 Системи оподаткування підприємницької діяльності юридичних і фізичних осіб.

Загальна система оподаткування діяльності юридичних і фізичних осіб. Спрощена система оподаткування діяльності для юридичних і фізичних осіб.

Тема 4. Застосування найманої праці діяльності фізичних осіб – підприємців.

Порядок оформлення спрощеном трудових відносин. Особливості ведення кадрової документації у приватних підприємців - роботодавців. Порядок нарахувань і утримань із заробітної плати найманих працівників.

Тема 5. Порядок організації обліку та особливості облікової політики на малих підприємствах.

Принципи формування облікової політики малих підприємств . План рахунків бухгалтерського обліку на малих підприємствах та їх кореспонденція. Особливості організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах.

Тема 6 Особливості обліку основних засобів і нематеріальних активів.

Основні засоби, їх класифікація та оцінка. Документальне оформлення наявності та руху основних засобів. Синтетичний та аналітичний облік основних засобів. Облік придбання і вибуття основних засобів. Облік амортизації основних засобів. Особливості обліку нематеріальних активів. Типові бухгалтерські проведення з обліку основних засобів (фондів) і нематеріальних активів.

Тема 7. Облік грошових коштів і розрахунково-кредитних операцій.

Облік грошових коштів у касі. Облік операцій на поточному рахунку. Організація обліку розрахунків із підзвітними особами та інших операцій. Облік позик банку. Типові бухгалтерські проведення операцій з обліку грошових коштів та розрахунково-кредитних операцій.

Тема 8. Облік виробничих запасів на малих підприємствах.

Основи побудови обліку запасів у малих підприємствах. Облік наявності та руху виробничих запасів у малих підприємствах. Оцінка запасів у разі вибуття. Особливості обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів. Облік готової продукції.

Тема 9. Облік власного капіталу.

Власний капітал та його складові. Облік зареєстрованого (пайового) капіталу в малих підприємствах. Бухгалтерський облік виходу засновника (учасника) з товариства. Типові бухгалтерські проведення обліку власного капіталу.

Тема 10 Облік зобов'язань та забезпечень.

Законодавчо-нормативне забезпечення обліку зобов'язань та забезпечень. Особливості обліку поточних та довгострокових зобов'язань підприємства. Типові бухгалтерські проведення з обліку зобов'язань та забезпечень підприємства.

Тема 11. Особливості обліку праці та її оплати на малих підприємствах.

Особливості організації обліку праці та заробітної плати на малих підприємствах. Синтетичний та аналітичний облік нарахувань заробітної плати та утримань із неї. Утримання податку на доходи фізичних осіб (ПДФО). Нарахування й утримання ЄВСС. Звітність з ПДФО і ЄСВ та ВЗ. Типові бухгалтерські проведення з обліку заробітної плати на малих підприємствах.

Тема 12. Облік витрат підприємства.

Особливості організації обліку витрат на малих підприємствах. Класифікація витрат за економічними елементами та за статтями калькуляції.

Тема 13. Облік доходів від реалізації продукції малих підприємств.

Особливості обліку доходів малих підприємств.

Тема 14 Фінансова звітність малих підприємств.

Особливості складання фінансової звітності на малих підприємствах: основні вимоги та порядок складання фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Відображення інформації про об'єкти обліку в реєстрах бухгалтерського обліку.

Теми практичних занять

Тема 1. Організаційні основи діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу в Україні.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 2. Оформлення діяльності фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 3 Системи оподаткування підприємницької діяльності юридичних і фізичних осіб.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 4. Застосування найманої праці діяльності фізичних осіб – підприємців.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 5. Порядок організації обліку та особливості облікової політики на малих підприємствах.

Принципи формування облікової політики малих підприємств . План рахунків бухгалтерського обліку на малих підприємствах та їх кореспонденція. Особливості організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах.

Тема 6 Особливості обліку основних засобів і нематеріальних активів.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 7. Облік грошових коштів і розрахунково-кредитних операцій.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 8. Облік виробничих запасів на малих підприємствах.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 9. Облік власного капіталу.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до

виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 10 Облік зобов'язань та забезпечень.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 11. Особливості обліку праці та її оплати на малих підприємствах.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 12. Облік витрат підприємства.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 13. Облік доходів від реалізації продукції малих підприємств.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Тема 14 Фінансова звітність малих підприємств.

Вирішення наскрізної задачі з обліку і оподаткуванню господарської діяльності суб'єкта малого підприємництва: робота з первинними документами, відображення господарських операцій в ЖРГО, складання податкових накладних, накладних на видачу сировини зі складу до виробництва, авансових звітів, складання карток обліку товарів на складі, в роздрібній торгівлі, карток обліку готової продукції. Формування та складання фінансової звітності.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді контрольної роботи за певним варіантом.

Література та навчальні матеріали

Основна література.

- 1 Облік, аудит і оподаткування: бакалаврський курс. Частина 1: Навчальний посібник для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування» / Колектив авторів. За ред. проф. Мардус Н. Ю. – Харків : НТУ «ХПІ», 2022. - 523 с.
2. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств: навчальний посібник / Н.Л. Правдюк, Л. В. Коваль, О. В. Коваль. Київ; «Центр учбової літератури», 2020. 647 с.
3. Облік і звітність в оподаткуванні: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». М.Т. Теловата, В.П. Пантелеєв, К.В. Безверхий, О.О. Григоревська, С.І. Ковач, О.А. Юрченко. К.: НАСОА, 2019. 506 с.
4. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н.В., Осипова М.М. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.

5. О. Лимешко. Фінансова звітність малого підприємства 2020. URL : <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-finansovayaotchetnost-malogo-predpriyatiya-%E2%80%932020>
6. Конспект лекцій з дисципліни «Облік і оподаткування малих підприємств» для студентів першого (бакалаврського рівня) спеціальності для студентів всіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / уклад. О. В. Мелень.
7. Облік і звітність в оподаткуванні : текст лекцій / Мелень О. В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2021. – 82 с.
8. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності малих підприємств / Мелень О.В. / Збірник матеріалів XV-ї міжнародної науково-практичної конференції ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ «ОПТИМУМ – 2020» 4-6 грудня – Харків. 2020 : – С. 82-83.
9. Мелень О.В., Дем'янцева Є.Ю. Методичні підходи до вибору системи оподаткування суб'єктами малого підприємництва. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева». Київ 22 лютого 2022 р. С. 352-355.
10. Мелень О.В., Дем'янцева Є.Ю. Організація та методика ведення обліку на підприємствах малого бізнесу. Фаховий науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії». – 2022. - №.73 – С. 123 – 127
11. Мелень О.В. Особливості формування облікової політики підприємства в системі обліку. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін. 27 жовтня 2022 р. Полтава. С. 614-616.
12. Мелень О.В., Коваленко О.В. Податкове стимулювання діяльності малого бізнесу як напрямок подолання труднощів економічного розвитку держави. «Інфраструктура ринку», випуск № 75. 2023 р. – с. 199-202

Додаткова література.

1. Ніпорко Н.І. Формування системи обліку на малому підприємстві: управлінський аспект / Ніпорко Н.І. // Журнал Проблеми і перспективи економіки та управління № 1(17) (2020)
2. Суть малого та середнього бізнесу // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://netstar.moy.su/index/sut_malogo_ta_serednogo_biznesu/0-55
3. Мелень О. В. Організація контрольного процесу на підприємстві / О. В. Мелень. // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я = Information technologies: science, engineering, technology, education, health : наук. вид. : тези доп. 27-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD–2019, [15-17 травня 2019 р.] : у 4 ч. Ч. 3 / ред. Є. І. Сокол. – Харків : НТУ "ХПІ", 2019. – С. 272.
4. Мелень О. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства / Мелень О. В., В. В. Гулевич // XIII Міжнародна науково-практична конференція магістрантів та аспірантів : матеріали конф., 19-22 листопада 2019 р. / ред. Є. І. Сокол ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т" [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2019. – С. 327-328.
5. Мелень О. В. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності малих підприємств / О. В. Мелень // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2019" : тр. 15-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 4-6 грудня 2019 р. / ред. Є. М. Строков ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т" [та ін.]. – Харків : Томенко Ю. І., 2019. – С. 82-84.
6. Мелень О.В. Фінансові результати як показник діяльності підприємства/ О. В. Мелень, К. В. Шилова // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я = Information technologies: science, engineering, technology, education, health : наук. вид. : тези доп. 28-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD–2020, [28-30 жовтня 2020 р.] : у 5 ч. Ч. 3 / ред. Є. І. Сокол. – Харків : Планета-Прінт, 2020. – С. 198.
7. Мелень О. В. Економічна сутність та місце трудових ресурсів в менеджменті, бух гал терському обліку та звітності підприємств малого середнього та великого бізнесу / О.В.Мелень, Р. О. Побережний, Н. М. Побережна // Вісник національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Сер. Економічні науки. 2020. №2. С. 49-54.
8. Мелень О. В. Ефективність діяльності підприємства та її оцінювання на основі облікового-аналітичних даних / О.В.Мелень, Т. А. Байдіна // Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки : матеріали 7-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молод. учених та студентів, 19-20 листопада 2020 / гол. ред. Н. О. Пачева ; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – Умань : УДПУ, 2020. – С. 136-141.

9. Мелень О. В. Роль фінансової звітності в процесі управління підприємством / О.В.Мелень, А. А. Літвінова // Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти : матеріали 3-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 17-19 березня 2021 р. : у 2-х ч. Ч. 1. – Електрон. текст. дані. – Львів, 2021. – С. 403-405.
10. Мелень О. В. Оподаткування підприємств малого бізнесу / Мелень О. В., Наконечна М. С. Оподаткування підприємств малого бізнесу. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» 31 березня 2021 р. м. Полтава С. 336 – 338.
11. Мелень О. В. Науково-теоретичні та організаційні аспекти організації бухгалтерського обліку та контролю у сфері малого бізнесу України / О.В.Мелень, Т. А. Жадан // Електронне наукове фахове видання "Східна Європа: економіка, бізнес та управління" Випуск 2 (29) 2021 – с. 154-159.
12. Мелень О. В. Організація податкового обліку та формування податкової політики на підприємстві [Електронний ресурс] / О. В. Мелень, Г. В. Скуменко // Інфраструктура ринку : електрон. журн. – 2021. – № 60. – С. 217-221.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання підсумкового контролю у вигляді тестів - 40%, самостійної роботи студента за кожною з пройдених з тем дисципліни - 40%, та індивідуального завдання у вигляді контрольної роботи - 20%
Залік складається із завдання (2 запитання з теорії + розв'язання задачі) та усної відповіді

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Наталя ЄРШОВА